

JOSEPH CONRAD • *Narcissus'un Zencisi*

© 2008 İletişim Yayıncılık A.Ş., Modern Klasikler / 1. BASIM
2008, İstanbul (1 baskı)

The Nigger of the Narcissus. A Tale of the Forecastle

© Önsöz: Ian Watt, “Conrad criticism and The Nigger of the Narcissus”,
Essays on Conrad, Cambridge University Press, 2000.

© Sonsöz: William A. Johnsen, “‘To My Readers in America’:
Conrad’s 1914 Preface to The Nigger of the ‘Marciss’”.

İletişim Yayınları 1283 • İletişim Klasikleri 142

ISBN-13: 978-975-05-2971-9

© 2020 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 2. BASIM

1. Baskı 2020, İstanbul

DIZI YAYIN YÖNETMENİ Murat Belge

YAYINA HAZIRLAYANLAR Güneş Akkor, Emrah Serdan

KAPAK Suat Aysu

KAPAK RESMİ Winslow Homer, “Körfez Akıntısı”, 1899

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Ceren Kımık

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44871

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CİLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırım Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

JOSEPH CONRAD

Narcissus'un Zencisi

Bir Güverte Hikâyesi

The Nigger of the Narcissus
A Tale of the Forecastle

ÇEVİREN *Haluk Şahin*

YAZARIN VE IAN WATT'IN ÖNSÖZLERİ
VE WILLIAM A. JOHNSEN'İN SONSÖZÜYLE

JOSEPH CONRAD ya da doğum adıyla Józef Teodor Konrad Korzeniowski, Rus yönetiminde Polonya'da çalkantılı olayların gölgesindeki bir dönemde, 3 Aralık 1857'de dünyaya geldi. Annesi ve babasındaki gibi milliyetçi faaliyetler Ruslar tarafından cezalandırılıyordu; her ikisi de Conrad daha çocukken hayatını kaybetti. Conrad'ı çocukluğundan itibaren dayısı Tadeusz Bobrowski büyüttü ve hayatı boyunca da onun için önemli bir insan oldu. Küçüklüğünden beri denizcilik hayalleri kuran Conrad, 1874 yılında Marsilya'da miçoluğa başladı; 1878 yılından itibaren İngiliz ticaret gemilerine katıldı. Denizcilik yıllarında edindiği tecrübeler edebiyatına yansımıştır. 1886 yılında İngiliz vatandaşlığını kabul eden ve usta denizcilik unvanını alan Conrad, yirmi yıl denizcilik yaptıktan sonra 1894'te emekli oldu; İngiltere'ye yerleşti ve tam zamanlı yazarlığa başladı. 1896 yılında Jessie George ile evlendi ve ilk romanı *Almayer's Folly*'yi (Almayer'in Ahmaklığı) yazdı. Hemen bir yıl sonra *Narcissus'un Zencisi* geldi. Conrad'ın erken sayılabilecek döneminde birbiri ardına yazdığı büyük eserleri, İngiliz edebi modernizminde bir çığır açmıştır. *Lord Jim* (1900), *Karanlığın Yüreği* (1902), *Nostramo* (1904), *Gizli Ajan* (1907), *Batılı Gözler Altında* (1911) gibi romanlarda sergilediği ustalıkla dönemin İngiltere'sine aradığı taze kanı kazandırmış ve eleştirmenlerden takdir kazanmakta gecikmemiştir; buna rağmen bugün başyapıtı olarak kabul edilen romanları ona o dönemde maddi başarı getirmemiştir. Rahat yaşamaya ancak denizde geçen bir aşk romanı olan *Chance*'i (Talih, 1914) yayımladıktan sonra başladı. O yıl oğullarıyla birlikte memleketi Polonya'yı ziyaret etti. Conrad hayatı boyunca yazmayı sürdürdü; diğer eserlerinin arasında *Gençlik* (*Youth*, 1902), hayatından izler taşıyan *The Mirror of the Sea* (Denizin Aynası, 1906), *The Secret Sharer*, (Sırdaş, 1909), *Zafer* (1915), *The Rescue*, (Kurtarma, 1920) ve *The Rover* (Serüvenci, 1923) sayılabilir. 1923'te ziyaret ettiği Birleşik Devletler'de coşkuyula karşılanmış; ertesi yıl kraliyet tarafından şövalyeliğe layık görülmüş, fakat bu unvanı reddetmişti. 3 Ağustos 1923'te kalp krizi geçirdi ve öldü; Canterbury Mezarlığı'nın Katolikler için ayrılan kısmına defnedildi. Ölümünden sonraki yıllarda biraz itibar kaybetse de bu durum kısa sürede tersine döndü. James Joyce, Graham Greene, Virginia Woolf, Ernest Hemingway ve George Orwell gibi yazarlar Conrad'a borçlu olduklarını sıkça dile getirmektedirler. Edebiyatta modernist akımın öncülerinden kabul edilen yazar, bugün İngiliz ve dünya edebiyatının köşetaşlarından biridir.

İÇİNDEKİLER

ROMANA DAİR GÖRSELLER.....	7
KRONOLOJİ.....	15
ÖNSÖZ	
CONRAD ELEŞTİRİSİ VE <i>NARCISSUS'UN ZENCİSİ</i> /	
IAN WATT.....	27

Narcissus'un Zencisi

<i>Yazarın Notu</i>	53
<i>Birinci Bölüm</i>	59
<i>İkinci Bölüm</i>	83
<i>Üçüncü Bölüm</i>	105
<i>Dördüncü Bölüm</i>	147
<i>Beşinci Bölüm</i>	193

KİTAPTA GEÇEN GEMİCİLİK VE DENİZCİLİK TERİMLERİ.....229

SONSÖZ

**"AMERİKA'DAKİ OKURLARIMA": CONRAD'IN
NARCISSUS'UN ZENCİSİ'NE YAZDIĞI 1914 ÖNSÖZÜ /**

WILLIAM A. JOHNSEN.....233

- *Narcissus'un Zencisi'* nin terfika edildiği 1897 tarihli *Illustrated Buffalo Express* dergisinin kapağı.
- Joseph Conrad'ın notlarıyla kitabın ilk baskısına ait önsöz.
- *Narcissus'un Zencisi'* nin İngiltere'de *The Children of the Sea* adıyla yapılan ilk baskısının kapağı.

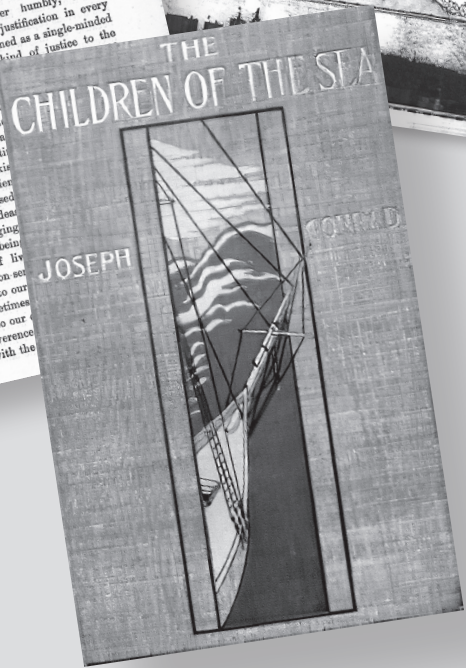
This volume was reviewed in the issue of Paris and location was printed in Italy as an afterword in the Review and the end of the instalment of the story.

Conrad

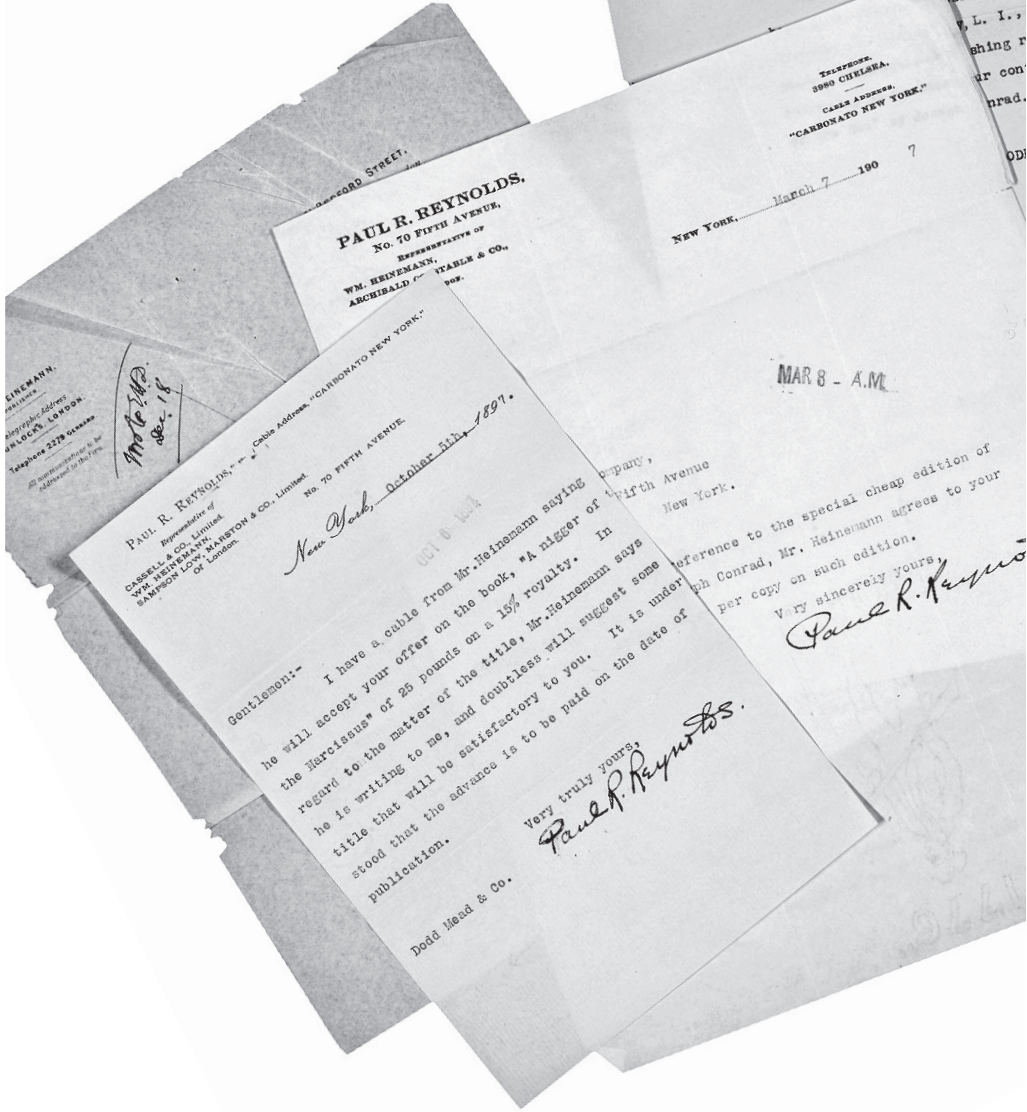
THE NIGGER OF THE "NARCISSUS."

PREFACE.

A work that aspires, however humbly, to the condition of art should carry its justification in every line. And art itself may be defined as a single-minded attempt to render the highest kind of justice to the visible universe, by bringing to light the one and one, underlying its every aspect, and to find in its forms, in its colors, in its shadows, in the aspects of matter, what of each is fundamentally essential—their one illuminating principle—the very truth of their existence. The scientist makes his appeal to the intellect; the thinker plunges into ideas whence, presently, emerging, he perceives those qualities of our being which are hazardous enterprise of life. He is intuitively to our common sense, to our desire of peace or to our aversion to our prejudices, sometimes to our egotism—but always to our sense of duty are heard with reverence and attention the weighty matters: with the

Narcissus'un Zencisi'nin Amerika'da, 1897'de yapılan ilk baskısının kapağı ve kitabın yayımlanma aşamasından Conrad'ın yayıncılardan aldığı mektuplar.

HEINEMANN
 35, Old Bailey
 Telephone 2278
 All communications to be addressed to this firm

PAUL R. REYNOLDS, Representative of
 CASSELL & CO., Limited,
 Wm. HEINEMANN, Archibald LEITCH & CO., Limited,
 of London.

PAUL R. REYNOLDS,
 No. 70 FIFTH AVENUE,
 REPRESENTATIVE OF
 WM. HEINEMANN,
 ARCHIBALD LEITCH & CO.,
 Ltd.

Cable Address: "CARBONATO NEW YORK."
 No. 70 FIFTH AVENUE,
 New York, October 11, 1897.

Gentlemen:-
 I have a cable from Mr. Heinemann saying he will accept your offer on the book, "Narcissus" of 25 pounds on a 15% royalty. In regard to the matter of the title, Mr. Heinemann says he is writing to me, and doubtless will suggest some title that will be satisfactory to you. It is understood that the advance is to be paid on the date of publication.

Very truly yours,
 Paul R. Reynolds.

Dodd Mead & Co.

In consideration of one assign to
 L. I.,
 shing r
 ur con
 Conrad.
 DD

TELEPHONE:
 3890 CHELSEA.
 CARES ADDRESS:
 "CARBONATO NEW YORK."

NEW YORK, March 7 190 ?

MAR 8 - A.M.

reference to the special cheap edition of
 which Conrad, Mr. Heinemann agrees to your
 per copy on such edition.
 Very sincerely yours,
 Paul R. Reynolds

Birinci Bölüm

Narcissus¹ gemisinin ikinci kaptanı Mr. Baker, bir adımda ışığı yanan kamarasından kış güvertesinin karanlığına çıktı. Başının üzerinde, pupanın kenarında duran gece nöbetçisi çana iki kez vurdu. Saat dokuzdu. Mr. Baker, başını kaldırarak tepesindeki adama: “Knowles, bütün tayfalar gemiye çıktı mı?” diye sordu.

Adam ip merdivenden seke seke indi, sonra düşünceli bir tavırla:

“Öyle sanırım, efendim. Bizim çocukların hepsi orada, bir alay da yeni gelen var... Hepsi orada olsa gerek,” dedi.

“Lostromoya söyle, bütün tayfaları kışa göndersin,” diye devam etti Mr. Baker, “sonra miçolardan birine de, buraya iyi bir lamba getirmesini söyle. Yoklama almak istiyorum.”

Baş güvertesinin arkası karanlıktı; daha geride, yarı yolun ötesindeyse baş kasaranın açık kapularından iki parlak çizgiyle düşen ışık, gemiyi örtmüş olan sessiz gecenin karanlığını kesiyordu. İnsan seslerinden bir uğultu duyuluyordu orada, sancak ve iskelede, aydınlık kapı ağızlarında, gelip

1 Nergis çiçeğine adını veren Yunan mitolojisi kahramanı Narkissos – ç.n.

geçenlerin silüetleri görünüp kayboluyordu, teneke levhalar-
lardan oyulmuşçasına kabartmasız, kapkara bir görüntüleri
vardı. Gemi denize açılmaya hazırды. Marangoz, ana ambar
kapağı tirizlerinin son yüzünü özene bezene silmişti. Güver-
teler süpürülmüş, rüzgâr miçaçosu yağlanıp demir almaya
hazırlanmıştı; büyük yedek halatı, uzun rodalar halinde baş
güvertenin bir yanında boylu boyunca yatıyordu; bir ucu,
sabahın erken saatlerinin duru, serin sessizliğinde, çarkla-
rı şapırdayıp kazanları tıslarken dumanlar salarak gelecek
olan römorköre hazırlık yapmak için taşınıp pruvadan aşağıya sarkıtılmıştı. Kaptan, tayfa eksiklerini tamamlamak için
yeni adamlar tutmak üzere karaya çıkmıştı. Gemi subayları,
o gün yapılması gereken işler bittiğinde, biraz soluk alacak
zaman kaldığına sevinerek ayak altından çekilmişlerdi. Kar-
anlık bastırdıktan az sonra, izne çıkmış birkaç kişiyle yeni
tayfalar, beyaz giysili Asyalıların kürek çektiği kıyı sandal-
larıyla sökün ettiler. Sandalcılar, iskele merdivenine yanaş-
madan önce, para diye yaygarayı basıyorlardı. Doğu dilinin
ateşli, tiz bıldırtısı, yüzüzce isteklere ve kazıklama umutla-
rına, küfürlü bağırışlarla karşı koyan çakırkeyif denizcile-
rin sesleriyle çatışıyordu. Doğu'nun parlak, yıldızlı dinginli-
ği, beş annayla yarım rupi arasında oynayan paralar uğruna
koparılan feryatlar ve öfkeli ulumalarla paramparça oldu ve
böylece Bombay Limanı'nda, yeni tayfaların Narcissus'a ka-
tıldığını öğrenmeyen kalmadı.

Bu kulak tırmalayıcı gürültü gitgide azaldı ve yattı. San-
dallar, üçlü dörtlü öbekler halinde şapırdamadan, teker te-
ker gemiye yanaşıyordu artık; kısık seslerle yapılan tartış-
malar, merdivenden yukarıya tırmanan birinin “Bir zırnık
daha vermem! Canın cehenneme!” demesiyle yarıda kesili-
yor, omzunda uzun bir çanta taşıyan bir karaltı gemiye çıkı-
yordu. Baş kasarada, iplerle bağlanmış kutular, yatak yorgan
denkleri arasında dikilen, sağa sola sallanan yeni tayfalar, iki

katlı ranzalarda üst üste oturan eski tayfalarla tanışıyorlardı; eskiler, yeni yoldaşlarını tartan, ama dostça bakışlarla süzüyordu. Fitili iyice açılan baş kasara lambalarından yoğun ve göz kamaştırıcı bir ışık saçılıyordu; kıyıda giydikleri toparlak şapkalar, başlarının gerisine itilmiş ya da güvertede zincir kabloların yanına yuvarlanmıştı; al yanaklarının iki yanından iliklenmemiş beyaz yakaları fırlamıştı; beyaz yenli, kalın kollar inip kalkıyor; kahkahalar, bağırış çığırışlar arasından homurdanan seslerin kesintisiz uğultusu yükseliyordu. “Bak evlat, şu ranzayı al!..” “Sakın ha!..” “Bundan önce hangi gemideydin?..” “Ha, bilirim onu...” “Üç yıl önce, Puget Sound’da!..” “Bu yatak akar, benden söylemesi!..” “Hadi, tut bakalım şu sandığın bir ucundan!..” “Hey, beyler, içki getiren var mı aranızda?..” “Biraz tütün uçlan bakalım!..” “Bilirim o gemiyi; kaptanı fazla içmekten nalları dikmişti!..” “Züppenin tekiydi!..” “Bu meret gemide para kazanmak her babayiğidin harcı değil, bu herifler sinek bulsalar yağımı çıkarırlar...”

Adı Craik, takma adı ise Belfast olan ufak tefek bir adam gemi hakkında atıp tutuyordu. Yeni tayfaların akıllarını bulandırmak için yapıyordu bunu, böyle hikâyeler uydurmak onun huyuydu. Gemici sandığının üzerinde kaykılmış oturan Archie, dizlerini toparlamış, elindeki iğneyi mavi pantolonunun üzerindeki beyaz yamaya batırıp çıkarıyordu. Siyah ceketli, dik yakalı, çıplak ayaklı, çıplak kollu, renkli gömleklerinin yakasından kıllı göğüsleri görünen bir alay adam, baş kasaranın ortasında iç içe girmişti. Dumanların arasında boğuşurcasına dalgalanıp duruyorlardı. Hep bir ağızdan konuşuyor, her iki sözcükte bir küfrediyorlardı. Sirtunda pembe yollu sarı bir gömlek bulunan bir Rus Finlisi, alınına düşmüş karışık saçlarının altından hül-yalı gözlerle bakınıyordu. Kırışksız, bebek yüzlü, çam yarması iki genç –iki İskandinavlı– yatak yapmakta birbirine

yardım ediyor, laf olsun diye savrulan anlamsız küfür fırtınasının ortasında, ses etmeden, sakın sakın gülümsüyordu. Gemideki en yaşlı tayfa, kocamış Singleton, ötekilerden ayrı, lambaların tam altında oturuyordu, belden yukarısı çıplaktı, geniş göğüs kafesinin ve iri adalelerinin üzeri dövmelemlerle kaplıydı. Bu görünüşüyle bir yamyam kabilesi reisini andırıyordu. Kırmızı, mavi, renk renk desenler arasında kalan beyaz teni atlas gibi parlıyordu, çıplak sırtını cıvadranın ayağına dayamıştı, güneşten esmerleşmiş iri yüzünün altında bir kitap tutuyordu. Gözlüğü ve saygı uyandıran ak sakalıyla bilgin ve yabanıl bir ataerkiyi çağırıyordu. Dünyanın günahkâr kargaşalığında, barbar bilgeliğinin temsilcisi gibiydi. Bütün dikkatini okuduğu kitaba vermişti, her sayfa çevirişinde, yüzünün kaba çizgilerinde ciddi bir şaşkınlık ifadesi beliriyordu. *Pelham*'ı okuyordu. Güney denizlerine sefer eden gemilerin baş kasaralarında Bulwer Lytton'un² kitapları niye hiç elden düşmez, bu garip durumu nasıl açıklamalı? Onun cilalı, içtenlikten yoksun cümleleri yeryüzünün bu kuytu köşelerinde dünyayı dolaşan koca çocukların yalın kafalarında ne gibi düşünceler uyandırır? Onların kaba, saf ruhları, Lytton'un cicili bicili laf kalabalığında nasıl bir anlam bulur? Nasıl bir heyecan? Nasıl bir unutuş? Nasıl bir rahatlık? Akıl sır ermez buna! Anlaşılamayanın büyü müdür bu? Olanaksızın çekiciliği mi? Yoksa hayat parmaklıklarının öbür yanında ömür tüketen bu insanlar, onun öykülerinde, tanımadıkları bir dünyayı bulmaca çözercesine öğrenmenin tadını mı bulurlar? Öyle görkemli bir dünya ki, bayağılıkla murdarlık, pislikle açlık, yoksullukla düşkünlük koyun koyuna yaşamaktadır. Öyle bir dünya ki, dört bir yandan yanılmaz okyanusu sarmak-

2 Bulwer Lytton (1803-1873): İngiliz roman ve tiyatro yazarı. Döneminin moda-sına uygun 25'i aşkın roman yazmıştı. Süslü ve ağdalı bir üslubu vardı. *Pelham*'ı 1828'de yazmıştı. En ünlü romanı, *Pompei'nin Son Günleri* (1834) – ç.n.

tadır ve onların hayat hakkında bildikleri tek şey budur. Bu mudur denizi çevreleyen, karada gördükleri tek şey, o ömür boyu deniz mahkûmlarını saran? Akıl sır ermez!

Singleton on iki yaşından beri güney denizlerinde dolaşıyordu. Belgelerinden hesapladığımızı göre, son kırk beş yıldır karada geçirdiği süre, toplansanız kırk ayı geçmezdi; işte bu kocamış Singleton, geminin birinden aldığı parayı cebine koyup yeni bir gemide iş bulana değin gündüzle geceyi ayırt edemeyecek durumda dolaştığını söyleyerek övünürdü, iyi harcanmış uzun yılların gönül rahatlığı içinde; şimdi bunca gürültü patırtıya hiç aldırmadan *Pelham*'ı, hecelercesine, sindire sindire okuyordu. Kendini unutacak kadar dalmıştı elindeki kitaba. Soluk alırken sırtı düzenle inip kalkıyordu. İri esmer ellerinde tuttuğu kitabın yapraklarını çevirirken, kalın beyaz kollarının adaleleri, pürüzsüz derisinin altında hafifçe oynuyordu. Beyaz bıyığının altına gizlenmiş olan dudakları, arada bir soluğunu içine çekerek mırıldanınca kıpırdıyordu ve üzerlerinde uzun sakalına damlayan tütünlü süyun bıraktığı lekeler vardı. Sulanmış gözleri, kara çerçeveli gözlüğünün parıltısı ardından, bir noktaya çakılmış gibi bakıyordu. Tam karşısında, yüzünün hizasında oturan geminin kedisi, miçaço fiçisinin üzerinden eski dostuna yeşil gözlerini kırpıyordu. Singleton'ın ayakları dibinde oturan toy bir gemicinin eğik sırtının üzerinden, ihtiyarın kucağına atlamayı planlayan bir görünüşü vardı. Charley, zayıf yapılı, ince boyunlu bir delikanlıydı. Belkemiğinin kabartısı, eski gömleğinin altında tepeciklerden bir zincir yapmıştı. Yüzü, sokak çocuklarının yüzüydü: Erken gelişmiş, uyanık ve ince büyük ağzının iki yanından aşağıya inen derin çizgilerle alaycıydı. Başını kemikli dizlerinin üzerine eğmiş, eski bir halat parçasıyla çımacı düğümü atmasını öğreniyordu. Alnında boncuk boncuk ter birikmişti; arada bir, tedirgin gözlerinin ucuyla kocamış denizciye bakıp burnunu çekiyor,

ama yaşlı denizci kendi kendine mırıldanan bu şaşkın delikanlıya aldırış bile etmiyordu.

Gürültü gitgide artıyordu. Ufarak Belfast, baş kasaranın ağır sıcağında, yarı şaka yarı ciddi bağırıp çağırıyordu. Gözleri dört dönüyor, bir maskeyi andıran gülünç yüzünün allığına, ağzı kapkara açılıp kapanıyordu. Tam karşısında elleri böğründe biri, başını geriye büküyor, kirpikleri ıslak ıslak gülüyordu. Ötekiler şaşkın şaşkın bakıyorlardı. Üst ranzalarda iki büklüm oturmuş kısa pipolarını tuttürenler, çıplak esmer ayaklarını, gemici sandıklarının üzerine kaykılmış, konuşulanları kimi aptal aptal sırtarak, kimi burun büküp gülümseyerek dinleyenlerin başları üzerinde sallıyorlardı. Ranzaların beyaza boyalı kenarlarından gözlerini kırıpştıran başlar uzanmıştı, gövdeleri ise aydınlık ve beyaz badanalı bir morgun tabut yuvalarına benzeyen oyukların karanlığında kaybolmuştu. Sesler daha da yükselmişti şimdi. Archie oturduğu yerde büzülmüş, hiç ses etmeden ve olanca hamaratlığıyla habire dikiş dikiyordu. Esin gelmiş bir derviş gibi bağırıyordu Belfast: "... Sonra çocuklar, o şilebin üçüncü kaptanına dedim ki 'Affedersiniz ama efendim,' dedim, 'affedersiniz ama efendim, size kaptanlık diploması verenler herhalde sarhoştur.' Halini görmeliydiniz, gözünü kan bürümüş bir boğa gibi üzerine yürüdü, 'Ne dedin? Ne!' diyerek... üzerinde de süt beyaz elbisesi... sonracığıma, kaptığım gibi katran kovasını geçirdim kafasından aşağıya... tüysüz suratı, afili ceketi berbat oldu... 'Al bakalım!' diye bağırdım, 'bize gemici derler, anladın mı! Seni gidi ukala dalkavuk, beceriksiz denizci bozuntusu seni! Anladın mı şimdi benim nasıl adam olduğumu!' diye bağırdım. Sıvışıp gidişini görecektiniz çocuklar. Üstü başı, yüzü gözü katran içinde! Derken..."

"Sakın inanayım demeyin! Katran matran dökmedi, ben oradaydım!" diye bağırdı birisi. Bir sandığın üzerine yan yana oturmuş olan Norveçliler, bir çift kumru gibi gözlerini

açmış saf saf bakınıyorlardı. Rus Finlisi ise, kızılca kıyame-
tin ortasında kıpırtısız duruyordu; iki büküm, ilgisiz otu-
ruşuyla sağır ve omurgasız izlenimini uyandırıyor. Onun
yanında Archie, dikiş iğnesine bakarak gülümsüyordu. Gü-
rültü bir ara azalır gibi olduğunda, yenilerden biri Belfast'a
laf attı. Geniş göğüslü, baygın bakışlı bir adamdı: "Sen bu
gemide ol da, kaptanları hâlâ hayatta olsun, hayret doğru-
su! Senin tumarından geçtiklerine göre kuzu gibi olmuşlar-
dır desene!"

"Fena sayılmazlar! Fena sayılmazlar!" diye bağırdı Belfast.
"Elbirliği yaptığımız sürece... Fena sayılmazlar! Ama elleri-
ne bir fırsat geçmeye görsün... hepsinin canı cehenneme..."
Kollarını havada pervane gibi döndürerek ağzından köpük-
ler saçtı, sonra ansızın sırttı, cebinden bir parça siyah tü-
tün çıkararak gülünç bir yırtıcılık gösterisiyle hart diye ısır-
dı. Yeni sayfalarından bir başkası, orta dolabın gölgesinde ağzı
açık dinleyen, sarı balta suratlı, gözleri fıldır dönen bir
adam, çatlak sesiyle konuşmaya katıldı: "Sonunda memleket
olduktan sonra... kaptanlar iyiymiş kötüyümüş ne fark eder,
güle oynaya katlanır insan, yeter ki memlekete varalım. Da-
hası, haklarımı korumasını da bilirim ben! Gösteririm onla-
ra!" Bütün başlar ona döndü. Yalnız acemi gemici Charley
ile kedi aldırış etmedi. Elleri böğründe, beyaz kirpikli, ufak
tefek bir adamdı. Yeryüzünde aşağılık ne varsa tanımış, ga-
zapların tümünü tatmış bir görünüşü vardı. Sille yemiş, tek-
melenmiş, çamurda yuvarlanmıştı sanki; ırmalanmış, üzeri-
ne tükürülmüş, adı ağzına alınmayacak pisliklere bulanmış-
tı... Ve şimdi çevresindekilere güvenle gülümsüyordu. Ku-
lakları, paramparça olmuş şapkasının ağırlığından aşağıya
bükülmüştü. Siyah ceketinin parçalanmış etekleri, baldır-
larının üzerinden saçak saçak sarkıyordu. Topu topu iki düğ-
me kalmıştı kopmayan; onları çözdüğünde de, içerisinde
gömlek bulunmadığını herkes gördü. Başkalarının elini bi-

le sürmek istemeyeceği bu paçavralar onun üzerinde çalınmış gibi iğreti duruyordu. Boynu ince uzun, gözkapakları kırmızıydı, tek tük sakallar sarkıyordu çenesinden, omuzları, kanatları kırılmış bir kuş gibi sivri ve düşüktü, sol yanında baştan aşağı kabuk bağlamış olan çamur, son zamanlarda ıslak bir hendekte uyduğunu gösteriyordu. Bir anlık gaflet sonucu, hır çıkarma gözü peklğini gösterdiği bir Amerikan gemisinden kaçarak, çürük postunu bir sinek gibi ezilmekten kurtarmıştı. Kıyıya çıktığında, on beş gün kadar yerlilerin oturduğu mahallelerde oradan oraya sürüklenmiş, içki için dilenmiş, aç kalmış, çöp yığınları üzerinde uyumuş, güneş altında başıboş dolaşmıştı: Karabasanlar dünyasından ürkütücü bir ziyaretçiydi. Baş kasarayı ansızın kaplayan sessizlikte tiksindirerek ve gülümseyerek duruyordu. Bu ak pak baş kasara, onun sığınağıydı, canı çektiğince tembellik edebileceği yerd burası, keyif çatabileceği, yatacağı, karnını doyuracağı yerd, yediği lokmaya küfredebileceği yerd, dolandırıcılık, dilencilik yeteneklerini gösterebileceği, yaltaklanmak ya da kabadayılık etmek için her zaman birilerini bulabileceği ve bütün bu yaptıklarına karşılık para alacağı yerd. Hepsi tanıyordu onu. Yalancılıkla yüzüzlüğün ne kadar dayanıklı olduğuna tanıklık eden böyle bir adamın tanınmadığı bir karış yer var mıdır dünyada? Sırtüstü piposunu tüttüren, çengel parmaklı, uzun kollu bir deniz kurdu yatağında döndü, onu ilgisiz bir bakışla tepeden tırnağa süzdü, sonra başının üzerinden kapiya doğru uzun bir tükürük savurdu. Hepsi tanıyordu onu! Dümen kullanmasını bilmeyen, halat bağlayamayan, karanlık gecelerde işten sıvışan adamdı o; direklere tırmandığında kollarıyla, bacaklarıyla halatlara sımsıkı sarılan, rüzgâra, sulu kara, karanlığa sövüp sayan adamdı, başkaları çalışırken denize küfreden adamdı. İşbaşı yapıldığında en son gelen, paydos dendiğinde ilk ayrılan adamdı. Nice şeyleri yapmak elinden gelmeyen,

elinden gelenleriye kendisi yapmayan adamdı. Haklarıyla ilgili her şeyi bilen, ama bir geminin yoldaşlarını birbirine bağlayan cesaret, dayanıklılık, söze dökülmemiş inanç, sessiz bağlılık gibi erdemlerden haberi bile olmayan, cana yakın, övgüye değer yaratık! Denize kulluk etmenin güçlüklerini hor gören, nefret eden, sefil mahallelerin soysuz özgürlüğünün başıboş dölü.

Birisi ona seslendi: “Adın ne senin?” Neşeli bir yüzüzlükle dönüp baktı “Donkin,” dedi. “Sen nesen?” diye sordu başka bir ses. “Ne olacak, moruk, senin gibi gemiciyim,” diye yanıtladı; candan görünmeye çalışıyordu ama sesinde küstahlık vardı. “Seni gören az önce yangından çıkmış sanır, namussuzum,” dedi adam, notunu vermiş bir mırıltıyla. Charley başını kaldırdı, iğneleyici bir sesle söze karıştı: “Gemiciye gel, gemiciye!” Sonra elinin tersiyle burnunu silip bütün hamaratlığıyla halatına eğildi. Birkaç kişi güldü. Ötekiler kuşkuyla bakındılar. Kılıksız yabancı pek kızmıştı bu işe. “Aferin doğrusu, baş kasaraya yeni gelmiş bir dostu böyle mi davranılır?” diye hırladı. “Siz nesiniz allasen, insan mı, yoksa yamyam mı?” Belfast öne sıçrayıp hem kızgın, hem efem de dostça seslendi: “Sakın gömleğini çıkarayım deme arkadaşım.” Ama kolay kolay yılmıyordu korkuluk. “Bu herif kör mü?” diye sordu sağına soluna yapmacık bir şaşkınlıkla bakarak. “İçimde gömlek mömlek yok, görmüyor mu?”

Kollarını çaprazlama ileriye uzattı, kemiklerinin üzerinde asılı duran paçavraları gösterişli bir hareketle silkeledi.

“Niye mi böyle oldu?” diye devam etti bağıra bağıra. “Haklarımı mertçe savundum diye barsaklarımı deşmeye çalışıyordu pis Yankiler. İngilizim ben, anlaşıldı mı! Üstüne saldırdılar, kaçmak zorunda kaldım. İşte onun için böyle oldu. Eli darda hiç kimse görmediniz mi siz? Hıh! Ne biçim gemi bu böyle? Meteliğim bile yok. Hiçbir şeyim yok. Ne çantam, ne yatağım, ne yorganım ne gömleğim sırtımda-

ki paçavralardan başka hiçbir şeyim yok. Ama o Yankilere kafa tutacak yürek vardı bende. Yok mu bu dostunuza fazla pantolonlarından birini verecek, yok mu içinizde bir vicdan sahibi?

Oradaki kalabalığın saf içgüdülerine seslenmeyi, onları elde etmeyi iyi biliyordu. Hemen acıdılar ona kimi şakaya getirerek, kimi hor görerek kimi de azarlarcasına dışa vurdu bunu. Üzerinden sarkan kapkara paçavra keşmekeşi arasından görünen beyaz teniyle insan soyuna olan akrabalığını göstererek ortada dikilirken, üstüne bir battaniye atılıverdi. Sonra bir çift eski ayakkabı düştü çamurlu ayaklarının dibine. Onun ardından, katran lekeleriyle ağırlaşmış çadır bezinden dürülmüş bir pantolon omzuna çarptı. Yardımların yağmur gibi yağışı, korkulu yürekleri bir acıma duygusuyla ürpertti. Başı darda bir arkadaşın yardımına hemen koşuvermeleri onları duygulandırdı. “Sana göre bir şeyler buluruz, babalık,” diye bağırانlar, “Çok gördüm ama böylesini görmedim,” diye mırıldananlar oldu. “Vah zavallı!..” “Bende eski bir yelek var!..” “Şu işine yarar mı?..” “Al şunu be kardeş!” Böyle dostça mırıltılar baş kasarayı doldurdu. Yabancı, yalınayak oradan oraya seğirtip verilenleri üst üste yığıdı, daha yok mu gibisinden çevresine baktı. Serinkanlı Archie, siperliği kopmuş eski bir şapkayı baştan savarcasına yığına kattı. Kocamış Singleton, okuduğu öykünün erinç dolu diyarlarında yitmiş, hiç aldırış etmeden okumayı sürdürüyordu. Charley, delikanlı bilgeliğinin verdiği katı yüreklilikle: “Yeni üniformalarına pirinç düğme ister misin? Bende iki tane var,” dedi çatlak sesiyle. Adam, Charley’ye yumruğunu salladı. “Bu baş kasarayı kirletmemesini öğreteceğim sana delikanlı,” diye hırladı hınçla. “Hiç merak etme. Senin gibi çaylaklar benim gibi usta denizcilere nasıl davranır, öğreteceğim sana. Tamam mı cahil eşek!” Charley’ye yiyecekmiş gibi bakıyordu, fakat Singleton’ın kitabını

kapadığını görünce küçük kopça gözleri ranzadan ranzaya dolaşmaya başladı. “Kapının yanındaki şu yatağı al, iyi sayılır,” diye önerdi Belfast. Adam verilen öğüde uydu, ayağının dibinde duran parsayı topladı, bohçalayıp göğsüne bastırıldı, sonra bir kenarda, bilinçsiz bir bakışla düşüncelere, belki de kendi ırkından insanlara özgü garip düşlerden birisine dalmış olan Rus Finlisi’ne baktı. “Yıkıl bakalım yolundan, Felemenkli,” dedi Yanki zulmünün kurbanı. Finli kıpırdamadı, duymadı. “Yıkıl dedik lan sana,” diye bağırdı öteki, dirseğiyle iterek. “Yıkıl dedik sana, sağır herif. Yıkıl.” Adam sendeledi, toparlandı, kendisine laf atan adamı isteksizce süzdü. “Bu kör olası gâvurları ambara kapamalı,” dedi sevimli Donkin baş kasaraya. “Bunlara fazla yüz vermeye gelmez, hemen astarını isterler.” Dünyadaki tüm mal varlığını boş ranzaya fırlattı, hinoğluhin bir bakışla, karşılaşılabileceği tehlikeleri ölçüp tarttıktan sonra, hâlâ dalgın ve kayıtsız duran Finli’ye doğru sıçradı. “Ayak altında dolaşmak ne demekmiş göstereceğim sana,” diye bağırdı. “Senin gözlerini oyarım lan kaz kafalı.” Ortadakilerin çoğu ranzalara çıkmış, meydan onlara kalmıştı. Az önceki ezilmiş, yoksul Donkin ile bu Donkin arasındaki fark ilgilerini çekmişti. Finli’nin az berisinde, paçavralar içinde zıp zıplıyor, ötekinin hiç renk vermemiş olan ciddi yüzünü uzaktan kolluyordu. Birkaç kişi cesaret vermek amacıyla “Ye onu babalık!” diye bağırdı. Dövüşü rahat rahat seyredilemek için yataklarına yerleşenler vardı. “Kesin şu dalaşmayı!.. Git kafana bir yular geçir!..” diye bağırانlar da oldu. Deminki sessizlikten sonra gürültü yeniden başlıyordu. Birden, başlarının üzerindeki güverteye bir demir çubukla hızlı hızlı vuruldu. Takırtılar baş kasarada hafif topçu atışları gibi yankılandı. Kapının dışından, lostromonun buyuran, peltek sesi duyuldu: “Hey aşağıdakiler! Duyuyor musunuz? Bütün tayfalar kışta toplanacak! Yoklama var!”